

Industrialisering

in dienst van de

landbouwbevolking ?

Het verleden is niet zover af dat in België algemeen werd aangenomen dat de landbouw- en industriebelangen moeilijk konden samengaan.

Deze tweestrijd uit het verleden onderging een zekere evolutie en we kunnen ons afvragen of de tijd niet gekomen is om te zoeken of de industrie- en landbouwbelangen niet beiden kunnen gediend worden door een politiek van industrialisering. Het is ontegensprekelijk dat de industrialisering van de provincie West-Vlaanderen met rasse schreden vooruitgaat, zodat het goed is de verhouding landbouwer-industrialisering even te belichten.

Het komt ons voor dat deze nieuwe richting in de economie niet alleen de nijverheid (in de enge zin van het woord) doch evenzeer de landbouw en de bevolking die sinds eeuwen in het telen van vruchten haar bestaan vindt, ten goede kan en moet komen.

Mogen we niet zeggen dat de industrialisering juist op tijd komt om het teveel op landbouwgebied op te slopen, en om een uitweg te geven aan de velen die geen werk en geen bestaan meer kunnen vinden op de landbouwbedrijven? De jongste jaren zijn niet rooskleurig geweest voor de landbouwer en ongetwijfeld zijn de toekomstmogelijkheden van de landbouwersstand eerder beperkt.

Dat een ouder moeilijk genoeg verdienen kan om aan ieder zijner kinderen dezelfde welstand als de zijne te schenken, is normaal en doet zich voor bij iedere stand. Daarover moeten de landbouwers zich niet beklagen. Het moet echter erkend dat de laatste jaren eerder slecht waren voor de

boeren, en het is niet overdreven te zeggen dat de meeste uitbaters van kleine bedrijven — en dit is de overgrote meerderheid in aantal van de landbouwers — ieder jaar met moeite konden rond komen.

Het is voor niemand een geheim dat vele kleine landbouwers een inkomen hebben dat zelfs niet gelijk staat met dit van een ongeschoolde arbeider en dat de verdoken werkloosheid niet te onderschatten is. De landbouw heeft eveneens af te rekenen met een aangehouden versnippering van de grond die dreigt het gewin van de weerloze « kleingebruiker » nog te verlagen. Bedenken wij maar even dat in België bijna 60 % der landbouwbedrijven kleiner zijn dan 5 ha.

Grond kan er niet bijgewonnen worden, integendeel die wordt iedere dag nog verminderd. De redding moet dus gezocht worden in een intensievere uitbating die meer opbrengst mogelijk maakt. Is dit trouwens ook niet het hoofddoel van het provinciaal initiatief te Rumbeke, het Instituut Arthur Olivier?

Het is echter duidelijk dat die uitweg ver van voldoende is om aan de algemeenheid der boeren de mogelijkheid te geven de toekomst voor hun kinderen in het landbouwbedrijf te verzekeren. Het kan dan ook niet anders dan dat er velen dit bedrijf moeten verlaten. De grond kan niet eeuwig verder verdeeld worden en die verdeling is reeds meer dan ver genoeg doorgedreven.

Door de aanwerving van gronden voor de oprichting van nieuwe fabrieken in het kader van de industrialisering stelt het probleem van de onteigeningen zich in een nieuw daglicht en wordt het door sommigen

voorgesteld als een nieuwe belangenstrijd tussen landbouw en nijverheid.

Het probleem voor de landbouw alhier is landbouwgrond te vinden, en door de industrialisering wordt die reeds scherpe landhonger nog verhoogd. Denken we even welke hoeveelheden landbouwgronden ieder jaar ingenomen worden door de aanleg van wegen, woonwijken en -huizen, sportvelden, en nu komt er nog bij: de uitbreiding van de industrie. Ver van die uitbreiding te willen aanzien als schadelijk en te bestrijden geloven wij integendeel dat voor de landbouw die uitbreiding een weldaad is, of dat zij het minstens kan zijn.

Het schijnt ons echter noodzakelijk dat bepaalde direktieven gevolgd worden én bij de vestiging der industrieën, én evenzeer bij de opleiding van de landbouwjeugd.

Ware het vooreerst zo moeilijk bij de keuze van een grond, voor industriële of andere doeleinden van algemeen nut, een grond die uiteraard minder geschikt is voor landbouwprodukten, te verkiezen boven onze beste landbouwgronden? Zeker, onmogelijk is het industrieën te vestigen zonder rekening te houden met verbindingsmogelijkheden te land en te water, doch zijn het niet dikwijls andere dan zuiver-industriële belangen die de plaats van vestiging bepalen, en dit zonder ook maar in de minste mate rekening te houden met de aard van de grond en het méér of minder verlies voor de landbouw?

Zeker mogen wij ons niet onthouden de keus van Oostkamp voor het vestigen van de nieuwe industrie, waarvan veel wordt gesproken, met kracht toe te juichen. Evenveel kunnen we echter niet zeggen van de oprichting van bepaalde militaire vliegvelden die zonder in het minst ook maar rekening te houden met het grondtekort, uitgebreide vruchtbare vlakten inpalmen, zonder dat een niet-militair althans, kan inzien waarom juist die plaats gekozen moest worden, alsof er geen slechte landbouwgrond genoeg is in de streek.

Ook het vestigen van huizencomplexen en nieuwe wijken vooral kan méér oordeelkundig geschieden.

Een tweede punt dat zou moeten vastgelegd worden is dat ook de pachter een vergoeding moet kunnen bekomen die billijk is, d.w.z. die hem in staat moet stellen een nieuwe vestiging te zoeken en te vinden, of minstens die hem vergoedt voor de scha-

de die hij ondergaat, nu hij zijn hoeve moet verlaten.

Voor de eigenaar is de onteigening of verkoop van landbouwgrond of industriegrond steeds een goede zaak; de vergoeding bereikt, ja overtreft in de meeste gevallen, de werkelijke waarde en het is eerder een verrijking dan een verarming. Worden voor het vestigen van industrieën geen bedragen aangeboden die de eigenaar toelaten het dubbel van de verkochte oppervlakte weerom te verkrijgen?

Waarom mag de pachter daar ook niet een klein beetje in delen?

Een handelaar heeft zijn « handelsfonds » dat zijn eigen waarde heeft, omdat hij daar gewerkt heeft, omdat hij daar cliënteel heeft gevormd, bij zijn aankomst heeft hij hiervoor misschien vergoeding betaald en hij is gerechtigd ervoor vergoeding te krijgen bij zijn vertrek. Dit werd wettelijk geregeld.

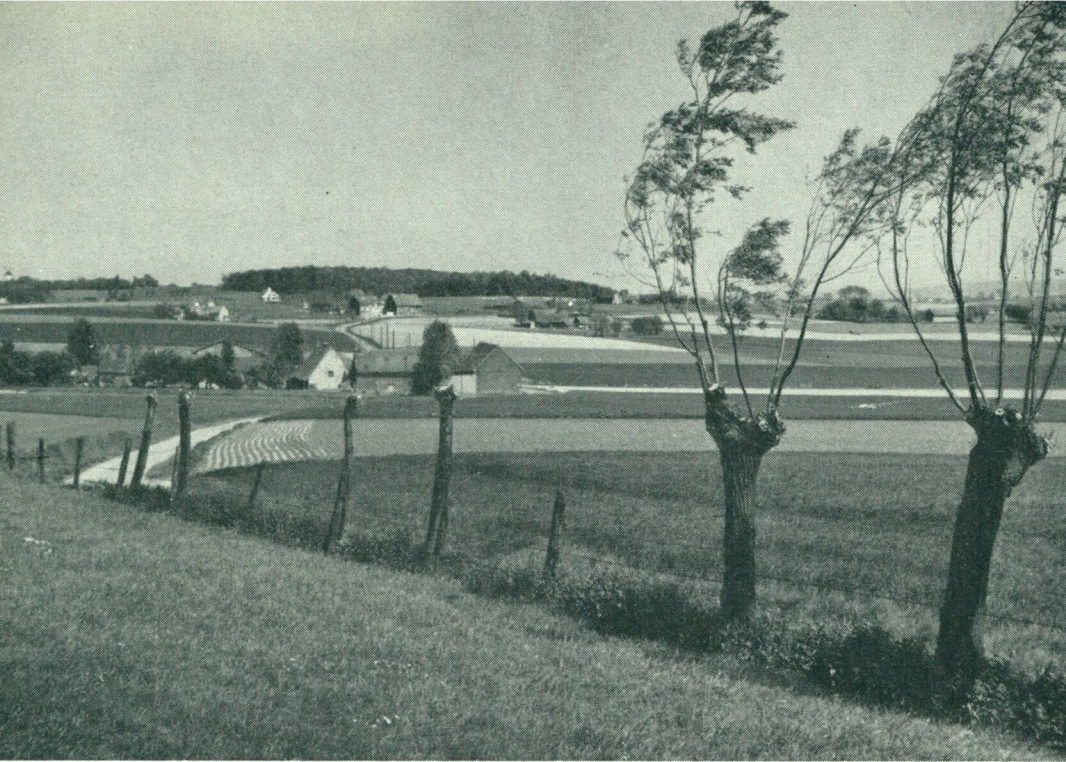
Betaalde de boer ook niet de « zulle » bij zijn aankomst? Het is niet, zoals een recent vonnis het terecht zegt, omdat deze vergoeding niet wettelijk zou erkend zijn, dat men ermede geen rekening moet houden. Tijdens zijn pacht heeft de boer de grond verbeterd of in waarde behouden; hij heeft dus recht op een vergoeding.

En ten slotte is het dank zij het spel van vraag en aanbod naar landbouwgrond dat zo'n hoge waardevermeerdering van de grond werd bereikt. Wanneer de grondeigenaar zich erover beklagt dat de pacht-prijzen zo gering zijn, vergeet hij soms niet dat de verkoopwaarde van zijn eigendom in de laatste twintig jaren sterk is gestegen, dit alles juist dank zij die strijd voor het strookje grond onder de boerenbevolking.

Het is wenselijk dat de vergoeding voor onteigening wettelijk zou geregeld worden. Wij menen dat het principieel ervan beantwoordt aan een beginsel van rechtvaardigheid, en dat niemand zou gevonden worden om dit met ernst te betwisten.

De hoegrootheid van die vergoeding zal afhankelijk gemaakt worden van de werkelijke schade door de landbouwer ondergaan, en waarom zou dit niet een deeltje, een klein procent van de verkoopprijs mogen uitmaken, daar deze laatste ook door het toedoen van de pachter werd bereikt.

Er stelt zich bovendien het zeer belangrijk probleem van de voorbereiding van de jongeren uit de landbouwmiddens tot de te-

Landschap
(Foto
L. van Paridon)

werkstelling in andere sectoren o.m. de uitgebreide nijverheidssector; het is duidelijk dat de eenvoudige overplanting met zekere moeilijkheden gepaard gaat zodat de nodige aandacht moet besteed worden aan een verdere en geleidelijke aanpassing van deze milieus. Het moet gezegd dat ook dit probleem niet nieuw is want het gaat niet meer op dat de landbouwer er zou naar streven dat al zijn kinderen in de landbouwsector tewerkgesteld zouden worden. De verlening van de leerplicht, de kosteloosheid van het onderwijs tot 18 jaar en verdere studiemogelijkheden in technische en universitaire richting brengen ongetwijfeld mede dat de landbouwerskinderen met een groter gemak een andere voorbereiding krijgen dan vroeger. De landbouwmiddens hebben er alle belang bij van deze gelegenheid gebruik te maken in het voordeel van de jongere generatie uit de landbouwkringen.

Mits dit voorbehoud — voorkeur aan minder goede gronden en vergoeding — menen wij dat de industrialisering ook voor de boeren een weldaad is. Noodzakelijk is de industrialisering — dat zal er niemand betwisten — ze zal bovendien voor vele « kleingebruikers » de redding kunnen brengen, zonder dezen en hun familie te verplichten van het « land » te vluchten. Zoals wij echter lieten opmerken: het zal nodig zijn de boerenjongeren die geen toekomst hebben op het landbouwbedrijf een andere beroepsopleiding te geven, die van aard is hen tot werk- of bedrijfsleiders der nieuwe industrieën te vormen, opdat ze niet achter-

aan komen en als gewone manoeuvres hun werk zouden moeten aanbieden. Een gepast technisch onderwijs is dus nodig.

De industrialisering mag dus niet verwaarloosd worden in de landbouwmiddens, opdat de voordelen voor de landbouwers niet zouden teloor gaan. En welke voordelen: werk voor de overbevolking op de hoeven, die zich in een nabijgelegen industrie een menswaardig bestaan zal kunnen verschaffen; te kleine bedrijven zullen door andere middelmatige of kleine kunnen opgeslorpt worden, wat voor beiden een redding kan betekenen; hoezeer zal de koopkracht der bevolking in de nabijheid der hoeven dan niet verhoogd worden, en vandaar het voordeel dat de boeren zullen halen uit het telen én van de arbeidsintensieve, én van meer produktieve vruchten zoals bv. groententeelt; zal dit alles ook geen rijker afzetgebied voor produkten van veeteelt medebrengen. Vergeten we niet dat terzelfdertijd de « landhonger » zal verminderen, wat de pachtprizen, en misschien ook de koopprijs der gronden en de « zulle » of overnameprijs zal neerdrukken.

Het komt er dus op aan, menen wij, de industrialisering zodanig te richten dat zo weinig mogelijk schade aan de landbouw wordt berokkend en het behoort aan de landbouwers hun profijt te halen uit de industrialisering. De industrialisering mag en moet aangemoedigd worden, want ook voor de landbouwbevolking schuilt er een grote reserve aan afzetmogelijkheid en werkgelegenheid welke met beide handen moet benut worden.